

Dossier/Project: Veegplan ontwikkellocaties Noord-Beveland
Datum: 13 december 2023
Naam adviseur: M. van Poecke
Verzonden aan: gemeente Noord-Beveland
Bijlage: kaart met ontwikkellocaties A t/m F
Titel document:

Planvorming

De gemeente Noord-Beveland heeft het voornemen om op zes locaties (locatie A t/m F) nieuwbouw te realiseren. Hiervoor moet een nieuw bestemmingsplan opgesteld worden.

Om een onderbouwde archeologische verwachting op te kunnen nemen is een archeologisch bureauonderzoek met verkennende boringen gevraagd. Bij de start van dat onderzoek bleek dat voor locaties A, C, E en F al eerder archeologisch onderzoek werd uitgevoerd. Het gevraagde onderzoek werd daarom beperkt tot locaties B en D. Dat werd in 2022 uitgevoerd.

Dat leidde tot een advies aan de gemeente door de archeologisch adviseur. Dit advies werd verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan, dat in procedure is gebracht en ter inzage is gelegd.

Op het ontwerp bestemmingsplan kwamen opmerkingen vanuit de Provincie Zeeland. De opmerking is niet een zienswijze. Wel wordt gevraagd rekening te houden met het volgende, en waar nodig aanpassingen / aanvullingen te doen:

- de archeologische verwachting is deels gebaseerd op oudere onderzoeken
- bij de locatie C in Geersdijk werd maar één boring in het huidige plangebied gezet
- de waarde archeologie 9 op locaties F (Stadspolder Kortgene) is zonder goede onderbouwing verdwenen.

De Provincie Zeeland vraagt de gemeente hierover een schrijven van de adviseur archeologie toe te voegen.

De zes locaties en de bekende archeologische informatie zijn nogmaals bekeken. Dat leidt tot de volgende constatering:

Resultaten

Locatie A, Wissenkerke

Voor locatie A werd in 2012 een archeologisch bureauonderzoek met verkennende boringen uitgevoerd door Grontmij. Het plangebied bedraagt 3,850 vierkante meter. Er werden vier boringen gezet. Twee boringen konden tot in afzettingen van het Laagpakket van Wormer gezet worden.

Boring 3 werd op 35 cm onder maaiveld gestuit. In de directe omgeving was geen andere mogelijkheid om een vervangende boring te plaatsen. Het booronderzoek geeft een goed beeld van de opbouw en archeologische verwachting van het onderzoeksgebied, maar niet van de oostelijke hoek ervan. Dat heeft consequenties voor het advies, zie hieronder.

De top van het Laagpakket van Wormer ligt op een diepte vanaf 3,00 meter onder maaiveld (2,44 -NAP). De top van het pakket is niet verstoord, slap en bevat riet. De kans op archeologische resten is laag omdat de rietresten in de top wijzen op natte omstandigheden, waardoor het gebied niet geschikt was voor bewoning.

	Het Hollandveen is vrijwel volledig weggegraven. Er is geen verwachting op vindplaatsen uit de Late IJzertijd / Romeinse Tijd. De afzettingen van het Laagpakket van Walcheren, afgezet vóór de inpoldering van circa 1650, hebben geen archeologische verwachting omdat het gebied buitendijks lag. Het westelijk deel van het onderzoeksgebied bevat ophogingslagen van 60 tot 140 centimeter dik. Deze zijn opgeworpen na de inpoldering en de stichting van Wissenkerke in 1651. In de ophogingslagen werd geen bewoningslaag aangetroffen. Daardoor is de kans laag dat hierin sporen van bewoning worden aangetroffen. Op de kadastrale Minuutkaart van begin 19^e eeuw is bebouwing ingetekend in het plangebied. De kans op resten van de bebouwing uit die tijd is groot.
Advies locatie A	Voor het westelijk deel van het onderzoeksgebied kan de dubbelbestemming vervallen. De kans op archeologische resten uit de 18^e eeuw en ouder is laag. Er is een hoge kans op resten van bebouwing vanaf het begin van de 19^e eeuw. Vervolgonderzoek is echter niet nodig omdat deze bebouwing op kaarten en in archieven gedocumenteerd is. Over het oostelijke deel van het onderzoeksgebied kunnen geen uitspraken gedaan worden omdat hier geen controle boringen gezet konden worden. Hier moet de dubbelbestemming archeologie behouden.
Locatie B, Wissenkerke	Voor locatie B werd een archeologisch bureauonderzoek met verkennend booronderzoek uitgevoerd door Antea in 2022. Het onderzoeksgebied is 9.000 vierkante meter groot. Er zijn 10 boringen gezet. De boringen en de hoogtekaart maken duidelijk dat hier een geul liep, die gerelateerd kan worden aan de overstromingen van Noord-Beveland in de 16^e eeuw. Er zijn geen archeologische indicatoren of een oude cultuurlaag aangetroffen. Het Hollandveen en het Laagpakket van Wormer zijn door deze geul geërodeerd. De archeologische verwachting is daarom laag.
Advies locatie B	De dubbelbestemming archeologie kan vervallen.
Locatie C, Geersdijk	Deze locatie valt binnen een gebied dat in 2013 onderzocht werd door SOB Research, met een archeologisch bureauonderzoek met een verkennend booronderzoek. Het toen onderzochte gebied is circa 7500 vierkante meter groot. Er zijn 6 boringen gezet, tot 0,3 meter beneden de top van de afzettingen van het Laagpakket van Wormer, of tot een diepte van 4 meter. Het vooronderzoek geeft een goed beeld van het onderzoeksgebied, en daarmee ook voor locatie C. Het huidige dorp Geersdijk is ontstaan in de 17^e eeuw toen de polder opnieuw werd bedijkt. Het oude Geersdijk, dat in de 16^e eeuw verdronk, lag elders. In 5 van de 6 boringen werden afzettingen van het Laagpakket van Walcheren aangetroffen tot circa 4 meter onder maaiveld. In boring 2 en 4 werd op grote diepte nog een dun bandje veen gevonden. De overstromings afzettingen hebben tot die diepte de oudere lagen weggespoeld. Enkel in boring 6 werd op 2,4 meter onder maaiveld een dikker pakket veen aangetroffen, maar ook hier is de top van het veen geërodeerd. Boring 6 ligt in wat nu locatie C is. Er zijn geen archeologische indicatoren of oude cultuurlaag aangetroffen. Het hele toen onderzochte plangebied, dus inclusief de huidige locatie C, is geërodeerd door de periode van overstromingen voorafgaand aan de bedijking in de 17^e eeuw. De archeologische verwachting is daarom laag.
Advies locatie C	De dubbelbestemming archeologie kan vervallen.

Locatie D, Kortgene

Voor locatie D werd een archeologisch bureauonderzoek met verkennend booronderzoek uitgevoerd door Antea in 2022. Het onderzoeksgebied is 6.700 vierkante meter. Er zijn 6 boringen gezet.

De afzettingen van het Laagpakket van Wormer zijn afgezet in een nat milieu dat niet geschikt was voor de mens om zich te vestigen. De archeologische verwachting voor dit pakket is laag.

Daar op bevindt zich het Hollandveen. Dit veen komt voor op een diepte van circa 3,7 meter beneden het maaiveld. De dikte van het veen varieert tussen 1,1 meter en 30 cm. Het veen is geërodeerd. De archeologische verwachting is laag.

Op het veen liggen afzettingen van het Laagpakket van Walcheren. Deze bestaan uit twee afzonderlijke pakketten.

Het onderste pakket is een stevige blauwe klei, daterend uit de periode tussen de Romeinse tijd en de overstromingen uit de zestiende eeuw. In diverse boringen was de top van deze oudere afzettingen humeus, deze top ligt op minimaal 2,55 meter onder maaiveld (1,75 -NAP). Dit kan een oude cultuurlaag zijn, en daarmee een indicator voor een archeologische vindplaats. Ondanks dat in de top verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen is de archeologische verwachting voor dit kleipakket hoog.

Het bovenste pakket kan gerelateerd worden aan de overstromingen uit de 16de eeuw. De archeologische verwachting voor dit pakket is laag.

Advies locatie D

Het advies is om een dubbelbestemming waarde archeologie op te nemen, met als vrijstellingsgrenzen 250 m² en 1,60 m -NAP (2,40 m -MV). Deze dubbelbestemming is bedoeld om de mogelijke cultuurlaag te beschermen.

Locatie E, Kortgene

Deze locatie werd in 2011 onderzocht door Grontmij, als onderdeel van een groter plangebied. Er werd een archeologisch Bureauonderzoek met booronderzoek uitgevoerd.

Dit onderzoek geeft een goed beeld van de opbouw en archeologische verwachting van het plangebied, en daarmee ook van locatie E.

In het totale onderzoeksgebied werden 80 boringen geplaatst. Daarvan werden 37 boringen doorgezekt tot in de afzettingen van het Laagpakket van Wormer. De top daarvan lag op 2,19 tot 2,21 meter -NAP. De top bestaat telkens uit (blauw)grijze slappe klei met rietwortels. Het gaat dus om natte wad afzettingen die ongeschikt waren voor bewoning. De archeologische verwachting voor dit pakket is laag.

Hollandveen werd in bijna alle boringen aangetroffen. De top lag op 1,61 tot 2,89 m -NAP. Slechts in 2 boringen lijkt het veen intact te zijn. In alle andere boringen is de top van het veen verdwenen. De archeologische verwachting voor het veen is laag.

Op het Hollandveen ligt een dik pakket klei, dat hoort bij de oudere afzettingen van het Laagpakket van Walcheren. De top ligt op 0,76 tot 2,35 m -NAP. In 21 boringen werd op een diepte tussen 0,80 en 1,58 m -NAP een cultuurlaag aangetroffen. In 5 boringen zaten er puinspijkkels in de cultuurlaag. De cultuurlaag kan samenhangen met het verdronken Kortgene.

Deze boringen met cultuurlaag vormen drie clusters. Voor de drie clusters is de archeologische verwachting middelhoog. Buiten de clusters is de verwachting laag.

Op deze Middeleeuwse laag ligt een dik pakket zandige afzettingen. Dit zijn wadafzettingen uit de periode van na de stormvloed van 1530/1532. In deze laag werden geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op de historische

kaarten is geen bebouwing aangeduid binnen het plangebied. De verwachting voor archeologische resten uit de Nieuwe Tijd is laag.

Locatie E is circa 3.100 m² groot. In 2011 werden hierbinnen 4 boringen geplaatst (boringen 1, 2, 6 en 7). Locatie E valt buiten de drie clusters met de Middeleeuwse cultuurlaag. De archeologische verwachting voor locatie E is daarom laag.

Advies locatie E

De dubbelbestemming waarde archeologie kan hier vervallen.

Locatie F, Kortgene

Locatie F is 1.100 m² groot en valt binnen hetzelfde onderzoek als locatie E. Locatie F valt binnen één van de drie clusters boringen met de middeleeuwse cultuurlaag. In het Bestemmingsplan Stadspolder Kortgene kreeg de locatie daarom een dubbelbestemming Waarde archeologie 9. Daarmee werd een vrijstellingsgrens van 0,80 meter onder NAP vastgelegd.

De drie clusters met mogelijke cultuurlaag zijn in 2015 en 2018 middels een Archeologische Begeleiding deels onderzocht door Artefact. De aanleiding was het voornemen van de gemeente Noord-Beveland om het gebied Stadspolder opnieuw in de richten en een nieuwe woonwijk te realiseren.

Locatie F werd niet onderzocht. Wel werd direct ten noorden van Locatie F de aanleg van een riolering archeologisch begeleid.

In het onderzoeksgebied zijn in de top van de middeleeuwse cultuurlaag verschillende greppels aangetroffen. Het gaat mogelijk om perceels- of afwateringsgreppels, of deze houden verband met moertering. Op basis van de stratigrafie dateren de greppels tussen de late middeleeuwen en begin van de nieuwe tijd.

De archeologische begeleiding heeft aangetoond dat het niveau van het middeleeuwse Kortgene bewaard is gebleven. De aanwezigheid van greppels toont aan dat dit deel buiten het verdronken dorp, in gebruik was. Het is niet duidelijk of dit deel van het gebied enkel gebruikt werd als landbouwgebied of als gebied voor veenwinning. Het is mogelijk dat er resten van bebouwing of andere archeologische sporen worden aangetroffen.

Het advies aan de gemeente, uitgebracht door de archeologisch adviseur op 29 mei 2018 was daarom om de vrijstellingsgrens te behouden.

Advies locatie F

In het Veegplan Ontwikkellocaties, dat nu ter inzage heeft gelegen, is de dubbelbestemming waarde archeologie 9 geschrapt. Het advies is om deze dubbelbestemming weer op te nemen.

Advies

Voor alle locaties geldt dat de uitgevoerde archeologische onderzoeken, ook de oudere onderzoeken, voldoende inzicht geven in de archeologische verwachting en dat een archeologisch advies gegeven kan worden voor de onderzochte gebieden.

De adviezen samengevat:

- Locatie A:** Westelijk deel: dubbelbestemming waarde archeologie kan vervallen. Geen vervolgonderzoek nodig.
Oostelijk deel: behouden dubbelbestemming waarde archeologie.
Vervolgonderzoek nodig bij ingrepen dieper dan 0,4 m -MV en groter dan 250 m².
zie bijlage.
- Locatie B:** De dubbelbestemming waarde archeologie kan vervallen. Geen vervolgonderzoek nodig.
- Locatie C:** De dubbelbestemming waarde archeologie kan vervallen. Geen vervolgonderzoek nodig.
- Locatie D:** Dubbelbestemming waarde archeologie opnemen, met als vrijstellingsgrenzen 250 m² en 1,60 m -NAP (2,40 m -MV). Deze dubbelbestemming is bedoeld om de mogelijke cultuurlaag te beschermen.
- Locatie E:** De dubbelbestemming waarde archeologie kan vervallen. Geen vervolgonderzoek nodig.
- Locatie F:** Behouden van de dubbelbestemming waarde archeologie 9. Vervolgonderzoek nodig bij ingrepen dieper dan 0,80 meter -NAP.

Voor de gebieden waar geen verder onderzoek nodig is geldt het volgende: Ook daar waar tijdens vooronderzoek geen behoudenswaardige archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen, kunnen er toch archeologische grondsporen of vondsten verborgen zijn die in de uitvoeringsfase van toekomstige graafwerkzaamheden aan het licht komen. Voor dergelijke vondsten is er een meldingsplicht op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet (2016). Het advies is om de meldingsplicht als voorwaarde op te nemen in de omgevingsvergunning, of als dat aan de orde is, in het uitvoeringsbestek.

Bijlage

Locatie A.
gearceerde deel: behouden dubbelbestemming waarde archeologie.